

Phuong Hoang
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan YAMK-tutkinto
Tulkki YAMK
Opinnäytetyö, 2021

TERVEYSALAN KÄSIKIRJA ASIOIMISTULKILLE

TIIVISTELMÄ

Phuong Hoang
Terveysalan käsikirja asioimistulkille
20 sivua, liite 67 sivua
Syksy 2021
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan YAMK-tutkinto
Tulkki (YAMK)
Tulkaustoiminnan kehittäminen

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa terveysalan käsikirja asioimistulkeille. Opinnäytetyö on kaksiosainen, ensimmäinen osa on opinnäytetyön raportti (20 sivua), jossa kerrotaan opinnäytetyön taustaa ja terveysalan käsikirjan teon prosessista, ja toinen osa on opinnäytetyön tuotos eli terveysalan käsikirja asioimistulkille (67 sivua).

Terveysala on tulkkauksen suuri käyttäjä, ja tulkin huolellinen tulkkauksen valmistautuminen on aina edellytys laadukkaalle tulkkaukselle. Puhuttujen kielten tulkki voi hyödyntää terveysalan käsikirjaa terveysalan tulkkauksen valmistautumisessa. Terveysalan käsikirjasta löytyy yleistietoa Suomen terveysjärjestelmästä, terveydenhuollon ammateista ja hyödyllisistä terveysalan liittyvistä verkkosivuista sekä suomenkieliset sanaluetteloista teemoittain ja vinkkejä luotettavien lähteiden hakemiseen. Lisäksi käsikirjasta käy ilmi, miten puhuttujen kielten tulkki voi valmistautua psyykkisesti raskaaseen tulkkaukseen. Käsikirjasta löytyy myös tulkin muistilista terveysalan tulkaustehtäviä varten sekä ehdotuksia sille, kuinka voi pitää huolta omasta työhyvinvoinnistaan.

Käsikirjassa on sanaluetteloja, joista löytyy teemoittain suomenkieliset termit, käsitteet ja fraasit. Tulkki voi kopioida niitä itselleen, minkä jälkeen hän voi kirjoittaa sanojen viereen vastaavat termit toisella työkielellä, ja tarpeen vaatiessa hän voi täydentää ja lisätä sanoja. Näin tulkilla on käytössä itselleen sopivaa terveysalan sanastoa.

Asiasanat: asioimistulkki, käsikirja, terveysala, tulkkauksen valmistautuminen, työhyvinvoinnista huolehtiminen.

ABSTRACT

Phuong Hoang

Health Interpreting Handbook for the community Interpreter

20 pages and 67 pages appendices

Autumn 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Master's degree in humanities

Master's Degree Programme in the Development of Interpreting Practices, 90 ECTS

Abstract

The purpose of my thesis is to provide a handbook for healthcare interpreters to apply in practice. The thesis consists of two parts – the first is a 20-page report where I share the background of the thesis and the development process of the healthcare interpreting handbook. The second is the output of the thesis, or the actual healthcare interpreting handbook itself.

Healthcare is a key customer of the interpreting industry, and thorough preparation for any interpretation is key to ensure quality in the service provided. A community interpreter can utilize the healthcare interpreting handbook to prepare for interpreting within the healthcare industry. The healthcare interpreting handbook will contain general knowledge about Finland's healthcare system, the professions/individuals within the industry and the useful resources or tools, which could include websites, themed glossaries and guidance on reliable sources. In addition, the handbook will also highlight how a community interpreter can prepare for an emotionally intense interpretation. Finally, the handbook also contains a preparatory checklist for each healthcare interpreting assignment, as well as suggestions for how to maintain your own welfare and mental health in the job.

The handbook has glossaries, organised by theme, which contain Finnish terms, concepts and phrases relevant for the healthcare industry. The interpreter utilising the handbook can adapt these for their own use, after which they can create a new "glossary" adapted to their working language, bolstering the content where required to support their work. In this way the interpreter will have the language and context required to interpret appropriately within the industry itself.

Keywords: Interpreter, handbook, health interpreting, preparing for interpreting, healthcare, welfare

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TOTEUTUS	7
3 TERVEYSALAN TULKKAUKSEEN LIITTYVIÄ TUTKIMUKSIA	8
4 ASIOIMISTULKIN KOULUTUS JA AMMATILLISTA OSAAMISTA	10
5 KÄSIKIRJAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	16
5.1 Käsikirjan sisällön valinta	16
5.2 Käsikirjan rakenne	17
5.3 Käsikirjan käyttö tulkin toiminnassa	18
5.4 Käsikirjan sisällön luotettavuus	18
6 POHDINTA	19
LÄHTEET	21

1 JOHDANTO

Terveyspalveluissa potilaan ja viranomaisten oikeusturvan toteutumiseksi tarvitaan esteetöntä kommunikaatiota, minkä vuoksi kieli ja vuorovaikutus ovat keskeisiä tekijöitä sekä asiakkaalle että terveydenhuollon ammattilaiselle. Kun ihminen sairastuu tai on hoidon tarpeessa, ymmärretyksi tulemisen tarve korostuu. Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista säädetään, että terveydenhuollon ammattihenkilön on annettava selvitys siten, että potilas ymmärtää sen sisällön riittävän hyvin. Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei osaa potilaan käyttämää kieltä taikka potilas ei aisti- tai puhevian vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on huolehdittava tulkkauksesta mahdollisuuksien mukaan. (L 785/1992.) Tulkin käyttö terveysalalla vähentää väärinkäsityksiä, joita voi syntyä kielen rajallisuuden takia ja auttaa potilasta ymmärtämään hoidon merkityksen, minkä kautta potilaan sitoutuminen hoitoon vahvistuu (Ollila, 2017, s. 19–20). Tulkkauspalvelun käyttö terveyspalvelussa on edellytys hyvälle ja laadukkaalle hoidolle, joten terveydenhoitoalan tulkilla on suuri rooli hoidon mahdollistajana ja laadun turvaajana. Tulkkaussuositusten noudattaminen terveyshuollossa tekee palvelusta tasalaatuista ja turvallista (ETENE, 2004, s. 31). ja tulkki on syytä tilata aina, kun yhteistä kieltä ei ole tai asiakkaan kielitaito ei riitä asioiden selvittämiseen. Tulkin työn tavoitteena on taas välittää viestit kattavasti ja pyrkiä huolehtimaan kielellisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta tulkattavissa vuorovaikutustilanteissa (Pouttu & Tehonen – Lightfoot, s. 70).

Terveydenhuollossa tulkkausta käytetään laajasti. Esimerkiksi Helsingin yliopistollinen sairaala (HUS) osti vuonna 2017 yhteensä noin 26 000 tulkkaustuntia 63 kielellä (Vehmanen, 2017). Terveysalan tulkkaus on yksi vaativimmista tulkkausympäristöistä, koska terveysalalla käytetään paljon erikoissanastoa- ja terminologiaa, ja terveydenhuollon tilanteet ovat usein vaikeita. Esimerkiksi mielenterveystulkkauksessa maahanmuuttaja-asiakas saattaa olla traumatisoitunut, tai kiipeänä potilas on kiukkuinen ja levoton. Samalla terveydenhuollon ammattilaiset tekevät yleensä työnsä paineen alla ja hoitoon käytettävä aika on rajallinen. Nämä asiat tekevät terveysalan tulkkauksista vaativia paitsi sisällöllisesti myös tulkkausympäristönä.

Asioimistulkin ammattisäännösten mukaan ”Tulkki valmistautuu tehtävänsä huolellisesti ja ajoissa sekä selvittää, millä tavoin tulkkaus toteutetaan” (Asioimistulkin ammattisäännöstö, 2021). Huolellisessa tulkkaukseen valmistautumisessa tulkin tulee perehtyä tulkkauksen aiheeseen, aiheen sanastoon, terminologiaan ja fraseologiaan. Huolellinen tulkkaukseen valmistautuminen takaa laadukkaan tulkkauksen ja helpottaa tulkin työskentelyä, mikä edistää tulkkauksen sujumista. Terveysalan tulkkaukset koskevat yleensä terveyden edistämistä ja sairauden hoitoa, joten kyseessä on ihmisille hyvin henkilökohtaiset asiat kuten sairaudet ja niiden hoitoa, minkä takia terveysalan tulkausten tilanteet ja viestinnän sisällöt ovat haastavia myös koulutetuille ja kokeneille tulkeille (Ollila, 2017, s. 11).

Suomen tulkkausalan kirjallisuudessa ja opinnäytteissä ei ole vielä laadittu yleistä terveysalan käsikirjaa, jota tulkki voi käyttää terveysalan tulkkaukseen valmistautumisessa. Tämän ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämispainotteisen opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa terveysalan käsikirja asioimistulkeille. Työelämän yhteistyötahona minulla on Turun seudun tulkikeskus, jonka käyttöön valmis käsikirja myös tarjotaan.

Terveysalan käsikirja asioimistulkeille hyödyttää eniten tulkkia, jotka ovat juuri tulleet alalle tai joille asioimistulkin koulutusta ei ole vielä tarjolla heidän työkielillään, eikä alan työkokemusta ole vielä kertynyt. Jo pidempään alalla toiminut tulkki voisi puolestaan päivittää osaamistaan ja täydentää terveystietoa itselleen. Terveysalan käsikirja asioimistulkeille voi myös hyödyttää terveysalan tulkkausympäristön opinnoissa ja myös viittomakielen ja puhevammaisten tulkkia, sillä vaikka heidän asiakaskunnastansa eivät kaikki ole ulkomaalaistaustaisia, kuten puhuttujen kielten tulkkien asiakkaat, saattaa terveysalan tulkausten sanasto olla sama. Terveysalan käsikirjasta löytyy yleistietoa Suomen terveysjärjestelmästä, terveydenhuollon ammateista, erilaisista sanaluetteloista, hyödyllisiä terveysalaan liittyviä verkkosivustoja ja vinkkejä luotettavien lähteiden hakemiseen. Lisäksi käsikirjasta käy ilmi, miten puhuttujen kielten tulkki voi valmistautua psyykkisesti raskaaseen tulkkaukseen, tulkin muistilista sekä ehdotuksia sille, kuinka voi pitää huolta omasta työhyvinvoinnistaan. Terveysalan käsikirja asioimistulkeille julkaistaan Theseus-ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisu-

verkkosivuilla, ja näin käsikirja tavoittaa mahdollisimman monet asioimistulkit, tulkit opiskelevat ja alalla toimivat tahot yhdenvertaisesti ja saavutettavasti. Käsikirjan julkaisusta tiedotetaan elämän yhteistyökumppanille Turun seudun tulkikeskukselle joulukuussa 2021.

Tulkit voivat käyttää terveysalan käsikirjaa tulkkaukseen valmistautumisessa ja kopioida sen kokonaisuudessaan tai osittain omaan käyttöön, jolloin he voivat muokata sitä itselleen sopivaksi ja tehdä täydennyksiä sanaluetteloon. Käsikirjan tekijä ei ole vastuussa muutoksista ja lisäyksistä, jotka muut tekevät opinäytetyön julkaisemisen jälkeen.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TOTEUTUS

”Terveysalan käsikirja asioimistulkille” valikoitui opinnäytetyön aiheeksi työelämän tarpeesta. Erityisesti rekrytoitaessa uusia harvinaisten kielten tulkkeja, joilla ei ole tulkikoulutusta taustalla ja jotka tarvitsevat nopeasti perehdytystä terveysalan tulkkaukseen, yleinen terveysalan käsikirja tulkille olisi tärkeä ja tarpeellinen apuväline (Janne Salo, tulkkauksen koulutussuunnittelija, 22.9.2020).

Kehittämispainotteisen opinnäytetyöni päätavoite on tuottaa terveysalan käsikirja asioimistulkille. Käsikirjan sisällön selkeä rajaaminen on tärkeää, koska terveysala sisältää monien erikoisalojen tietämystä ja terminologiaa. Niiden sisällöt ovat niin laajoja, että niiden läpikäyminen yhdessä opinnäytetyössä on mahdotonta. Sen johdosta opinnäytetyöni sisältö rajattiin koskemaan yleistietoa Suomen terveysjärjestelmästä, terveydenhuollon ammateista ja muutaman terveysalan osa-alueen sanastoa, hyödyllisiä terveysalaan liittyviä verkkosivuja ja vinkkejä luotettavien terveysalan lähteiden hakemiseen toisella työkielellä. Nämä tiedot ovat yleensä oleellisimpia terveysalan tulkkaukseen valmistautumisessa. Sen lisäksi terveysalan tulkkaus on vaativaa ja henkisesti kuormittavaa, minkä vuoksi käsikirjassa on oma lukunsa, jossa käsitellään työhyvinvointia ja annetaan yleisiä neuvoja psyykkisesti raskaaseen tulkkaukseen valmistautumisessa.

Kehittämispainotteinen opinnäytetyöni on kaksiosainen: ensimmäinen osa on raportti, jossa kerrotaan opinnäytetyön taustasta, teoriasta, terveysalan tulkkauksen tutkimuksista ja opinnäytetyö laatimisen prosessista. Toinen osa on raportin liitteenä oleva ”Terveysalan käsikirja asioimistulkille”.

3 TERVEYSALAN TULKKAUKSEEN LIITTYVIÄ TUTKIMUKSIA

Asioimistulkkaukseen liittyviä tutkimuksia on Suomessa toistaiseksi vähän. Vaasan yliopisto on julkaissut Seija Ollilan toimittaman artikkelikokoelman ”Tulkkaus terveydenhuollossa – Lähtökohtana asiakkaan ymmärrys”. Tutkimus on toteutettu Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä (HUS) ja Vaasan keskussairaalassa. Tutkimuksessa olivat mukana tulkikeskus A-Tulkkaus Oy ja Pohjanmaan tulkikeskus. Raportissa todettiin, että koulutus varmistaa tulkin ammattitaidon ja osaamisen. Onnistunut ja kustannustehokas tulkkaus edellyttää eri tahojen laajan yhteistyön lisäksi vahvaa suunnitelmallisuutta sekä terveydenhuollon organisaatioissa että paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. (Ollila, 2017, s. 139.)

Jenny Paananen (2019) on tutkinut yleislääkärin vastaanottoja, joissa joko lääkäri tai potilas on ulkomaalaistaustainen eikä puhu suomea äidinkielenään. Tutkimuksessa kahdeksalla lääkärin vastaanotolla on ollut tulkki mukana ja tuloksena todettiin, että tulkatuilla vastaanotoilla tulkit voivat tulkata potilaskeskeisesti ja tukea omalla toiminnallaan lääkärin ja potilaan keskinäisen suhteen rakentamista. Tulkin läsnäolo ei ole vastaanottojen ongelmien takana ja tulkattavissa keskusteluissa tulkki edesauttaa laajaa vuorovaikutusta monitahoisena kokonaisuutena. Niin ei synny ongelmia siitä syystä, että liiallinen fokuusoituminen kielieroon estäisi näkemästä muita ymmärtämiseen ja osallistumiseen vaikuttavia seikkoja (Paananen, 2019, s.72–82.)

Anni-Leena Katajisto (2009) on tarkastellut pro gradu -tutkielmassaan asioimistulkkausta terveydenhuollossa lääkärin näkökulmasta. Tutkimuksessa ilmeni, että monilla lääkäreillä ei ole tulkin tehtävien vaativuudesta riittävästi tietoa ja ammattitulkit hoitavat työnsä hyvin. Suurimmalla osalla potilaista ei ole vaikeuksia suhtautua tulkin läsnäoloon, paitsi mielenterveysongelmista kärsivät potilaat, jotka saattavat suhtautua epäluuloisesti tulkkiin. (Katajisto, 2009, s. 29.)

AMK-tasoisista opinnäytetöistä löytyy terveysalan yksittäisiä erikoisalan sanastoja. Näitä opinnäytetöitä ovat mm. Saattohoidon sanasto suomi–turkki (Cakmak,

2018), Raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien sanasto suomi–persia (Shilan, 2018), Tunnesanasto: Sanasto suomi–kurdi (Kazhal, 2019), Epilepsian sanastotyö: Suomi–arabia sanasto epilepsiasta (Noori & Kanaan, 2019), Diabetessanasto suomi–vietnam (Phan, 2018) sekä Lisääntymisterveyden sanasto (Tavisaari, 2015). Opinnäytetyöt sisältävät sanaston lisäksi tietoperustan, jossa käsitellään kyseisiä aiheita ja niihin liittyviä tulkkauksen toimintaympäristöjä.

Suomessa ei ole vielä laadittu tulkille yleistä terveysterminologian tulkkauskäsikirjaa, jota tulkki voisi hyödyntää tulkkaukseen valmistautumisessa. Tällaisia käsikirjoja löytyy englannin kielellä esimerkiksi ”Handbook of research on Medical Interpreting” (Izabel Souza & Effrossyni, 2019) ja ” Medical Terminology for interpreters” (Bancroft & ym, 2019). Näissä käsikirjoissa kerrotaan terveyshuollon hallinnosta, kulttuurista ja lääketieteestä, mielenterveydestä, potilashoidosta, potilasturvallisuudesta, viittomakielen tulkkauksesta, sanastoista ja siitä, miten valmistautua terveysterminologian tulkkaukseen. Terveysterminologian käsikirja tulkille on ajankohtainen ja tarpeellinen myös suomeksi, sillä se täydentää aikaisempia terveysterminologian yksittäisiä erikielisiä sanastoja ja tietopaketteja.

4 ASIOIMISTULKIN KOULUTUS JA AMMATILLISTA OSAAMISTA

International Organization for Standardization eli ISO on laatinut yhteisiä ohjeita tulkeille: ISO:n mukaan tulkin on hallittava molempien kielten kielioppi, osattava vaihtaa ja mukauttaa kielten rekisteriä sekä tulkattava myös kulttuurikohtaisia seikkoja. Tulkin on hallittava eri alojen terminologiaa ja sanakirjojen käyttöä, ja tunnettava oman osaamisen rajat (International Standard ISO 13611 Interpreting - Guidelines for Community Interpreters 2014.). Asioimistulkin ammattisäännösten mukaan tulkkauksen tavoitteena on välittää asioimistilanteen viestit tarkasti ja siten että kielellinen yhdenvertaisuus toteutuu (Asioimistulkin ammattisäännöstö, 2021).

Tieteen termipankin määritelmän mukaan asioimistulkkaus on viranomaisten tai yksityisen tahon ja yksityishenkilön tai ryhmän välisen asioimisdialogin tulkkausta (Tieteen termipankki). Asioimistulkki on viestinnän ammattilainen, jolla on vahva työkielensä kulttuurien ja viranomaistoiminnan tuntemus (Asioimistulkki, asioimistulkkauksen ammattitutkinto, i.a). Asioimistulkkausta käytetään paljon mm. poliisin, oikeuslaitoksen, sosiaali- ja terveyshuollon, koululaitosten ja maahanmuuttoviranomaisten toiminnassa (SKTL, i.a).

Tulkkaus on asiantuntijatyö, sillä tulkin pitää tuottaa samat tulkattavan henkilön sisällöt kohdekielelle. Opetushallituksen vahvistamien asioimistulkin ammattitutkinnon perusteiden mukaan asioimistulkki on vastuullinen ja puolueeton viestien välittäjä, joka tulkaa viranomaisen ja asiakkaan välillä erilaisissa asiointitilanteissa (Opintopolku. 2018). Tulkkaus on aina sidottu mukana oleviin ihmisiin, tilanteeseen, aikaan ja paikkaan ja sen takia tulkkauksissa syntyy lukemattomia eri variantteja ja yhdistelmiä, joita ei voi täysin etukäteen ennustaa (Koskinen & ym, 2018, s. 27.). Seuraavaksi tarkastelen asioimistulkin koulutusta Suomessa ja asioimistulkkien ammatillista osaamista.

4.1 Puhuttujen kielten asioimistulkkien koulutus.

Asioimistulkkien määrää on vaikea arvioida, mutta Määtän (2017) arvion mukaan Suomessa asioimistulkkeja toimii noin 1000 henkilöä, joista osa toimii tulkkina

päätoimisesti ja osa muiden toimien ohella. Asioimistulkeista osalla on käännöstieteellinen tai lingvistinen yliopistokoulutus, esimerkiksi englannin, saksan, ranskan, venäjän, ruotsin, kiinan, japanin, arabian tai swahilin kielessä (Koskinen ym., 2018, s.10). Vuonna 2018 asioimistulkkauksen ammatillisen näyttötutkinnon suorittaneita asioimistulkkeja oli 381 (TEM, 2020.) ja Tulkki (AMK)- tutkinnon suorittaneita oli 91 henkilöä. Suorittaneiden tulkkauskielet jakautuivat seuraavasti: arabia (21), kiina (mandariini, 5), kurdi (soranin murre, 13), persia (15), somali (10), vietnam (4), thai (7) ja turkki (16). (Rainó & Vik, 2020, s. 21–22.)

Asioimistulkkauksen ammattitutkintoon johtavan valmentavan koulutuksen ja näyttötutkinnon voi suorittaa esimerkiksi Tampereen aikuiskoulutuskeskuksessa, Sataedussa ja Taitotalossa. Asioimistulkkauksen ammatillisen koulutuksen tavoitteena on parantaa tulkkien kykyä muodostaa näkemys itsestään asioimistulkkina ja välittää tämä kuva myös muille. Tätä kykyä pidetään tärkeänä, sillä asioimistulkit joutuvat puolustamaan ammatillista rooliaan kohtaamisissa muiden ammattilaisten kanssa. Esim. asioimistulkkia saatetaan pyytää pitämään vauvaa sylissään neuvolassa tai täyttämään asiakkaan puolesta toimeentulotukihakemusta. (Koskinen ym., 2018, s. 260.) Opetushallituksen vahvistamissa asioimistulkkauksen ammattitutkinnon perusteissa tutkintoon johtavassa koulutuksessa tulkkaus terveysalan toimintaympäristössä sisältää 25 osaamispistettä ja ammattitaitovaatimukset ovat seuraavat: tulkki osaa käyttää terveysalan ammattikieltä, valmistautua tulkkaustilanteeseen, tulkata ja toimia terveysalan toimintaympäristöissä sekä valita ja käyttää tulkkaustehtävän kannalta tarpeellisia tulkkausmenetelmiä ja niihin liittyviä tekniikoita (Asioimistulkkauksen ammattitutkinto, 2018, s. 11.).

Vuodesta 2011 asioimistulkin ammattikorkeakoulutasoista tutkintoa on ollut mahdollista suorittaa Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Koulutus kestää kolme ja puoli vuotta ja on laajuudeltaan 210 opintopistettä ja koulutuksessa käsitellään asioimistulkkien keskeisiä tulkkausympäristöjä. Niitä ovat kasvatus- ja opetusala, sosiaali- ja terveysala, maahanmuuttotilanteet sekä poliisi- ja oikeusala. Sen lisäksi tulkkien AMK-koulutus sisältää 30 opintopistettä harjoittelua. Koulutuksen harjoittelujaksoilla, projektiopinnoissa ja opinnäytetöillä on tiivis yhteys työelämään. Diakonia-ammattikorkeakoulun tulkkauskoulutuskielet määräytyvät

yhteiskunnan tarpeiden ja hakijoiden kielivalikoiman mukaan. Diakonia-ammattikorkeakoulun asioimistulkin tutkinnon neljännen lukukauden teema on tulkkaus terveysalalla. Tähän kokonaisuuteen kuuluu 25 opintopistettä terveysalan tulkkauksen ja kääntämiseen opintoja. Siinä tulkkioiskelija oppii laajemmin tunnistamaan terveydenhuoltoalan keskeisen lainsäädännön, tutustumaan molempien työkielten terveyspalvelujärjestelmään ja niiden toimintaperiaatteisiin sekä vertailemaan niitä keskenään. Lisäksi tulkkioiskelija oppii nimeämään terveydenhuoltoalan keskeiset käsitteet ja termit, elinten toiminnan ja niiden tehtävät. Tulkin tutkinnon AMK-opiskelijat oppivat koulutuksessaan myös tunnistamaan maahanmuuttajien keskeiset kansanterveysongelmat, terveysalan tulkkauksilanteet ja ymmärtämään niiden haasteet tulkkauksessa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2021.)

Tampereen aikuiskoulutuskeskuksessa voi suorittaa oikeustulkin erikoisammattitutkinnon, TAKK:ssa vuoteen 2020 asti tutkinnon suorittaneita on yhteensä 67 henkilöä 18 eri kielellä (Ekaterina Tsavro, tulkkikouluttaja, henkilökohtainen tiedonanto 22.11.2020). Diakonia-ammattikorkeakoulu järjesti lukuvuonna 2018–2019 yhdessä Helsingin yliopiston, Tampereen yliopiston ja Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa ensimmäisen oikeustulkkaus erikoistumiskoulutuksen. Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistui vuonna 2019 yhteensä 16 oikeustulkkaus erikoistumiskoulutuksen suorittanutta, joiden joukossa oli sekä puhuttujen kielten että viittomakielen oikeustulkkeja (Raino & Vik, 2020, s. 30.). Vuonna 2021 Diakonia-ammattikorkeakoulu käynnisti koulutuksen toisen toteutuksen itsenäisesti. (Gun-Viol Vik, yliopettaja, henkilökohtainen tiedonanto, 10.11.2021). Diakin asioimistulkkaus koulutuksen perusteella on mahdollista hakea opetushallituksen ylläpitämään oikeustulkkipäätöksiin.

4.2 Tulkin ammatillinen osaaminen

Terveysalan tulkkaus on erittäin vaativaa ja laajasti käytettyä Suomen terveydenhuollossa. Asioimistulkin eettisten ohjeiden mukaan tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole riittävää pätevyyttä tai etätulkkaus osalta riittävää tietoteknistä osaamista tai tarvittavaa laitteistoa (Asioimistulkin eettiset ohjeet, 2021). Terveysalan tulkkaus tulkilla pitää olla käsiteltävään asiaan

liittyvää tietoa ja hänen pitää hallita aiheen sanastoa riittävästi, eli tulkin ammatilliseen osaamiseen kuuluu osata analysoida toimeksiantoja suhteessa omaan osaamiseensa. Tulkkauksessa tulkin pitää osata käyttää tulkkausmenetelmiä tilanteen mukaisesti. Esimerkiksi terveysalan tulkkauksissa vuoropuheiden pitää olla selkeä ja rauhallista, jota tulkattavat saavat ottaa viestintä rauhassa. Sen johdosta terveysalalla konsekutiivitulkkauksen menetelmä sopii paremmin kuin simultaanitulkkauksen menetelmää. Sen lisäksi tulkin pitää osata toimia monikielisessä viestintätapahtumassa ja ottaa vastuu viestinnän onnistumisesta. Näiden seikkojen takia terveysalan tulkkausten haasteiden ymmärtäminen ja tulkin ammatillinen osaaminen on tärkeää onnistuneelle tulkkaukselle ja ammattikunnan imagon rakentamiselle.

Kulttuuristen tekijöiden ymmärtäminen ja toimiminen niiden mukaisesti on tärkeää terveysalan tulkkauksissa varsinkin mielenterveystulkkauksessa, kun asiakkaalla on yleensä voimakkaat tunteet. Sen lisäksi terveysalan tulkkauksissa vaikeissa sairauden hoitoon liittyvissä tilanteissa vaaditaan tulkilta molempien työkielten kulttuuriin liittyvien sairauskäsitysten tuntemusta, ammatillista empatiaa ja ehdotonta vaitiolovelvollisuutta, sillä kukaan ei halua hänen sairautensa liittyvää tietoa levitetävän eteenpäin. Sen lisäksi tulkki ei ota vastaan toimeksiantoa, johon hän on jäävi (SKTL, 2021).

Tulkkauksen alussa tulkki esittäytyy kummallakin työkielellään ja selventää samalla ammattirooliaan tulkattaville asiakkailleen. Tulkki kertoo tulkaavansa minä-muodossa, olevansa puolueeton ja salassapitovelvollinen ja tulkaavaansa tarkasti. Terveysalan tulkkauksessa tulkin kannattaa tehdä muistiinpanoja, jotka tukevat hänen työmuistiaan, jotta tulkki pystyy tulkaamaan puheenvuorot mahdollisimman tarkasti. Esimerkiksi yksityiskohdat kuten lääkkeen nimi, annostus ja vahvuus on hyvä kirjata ylös tulkatessa. Tulkki voi jättää muistiinpanoja tulkkauksen tilaajalle tietosuojatuhottaviksi. Jos terveysalan tulkkauksessa tulee vaikea lääketieteellinen termi tai sana, tulkki voi aina pyytää puhujaa selvittämään käyttämänsä termiä tai sanomansa. Tulkki kerto tästä selvityskysymyksestä myös tulkkauksen toiselle osapuolelle, jotta molemmat osapuolet pysyvät tilanteessa mukana. Tulkki ei oma-aloitteisesti selitä asiasisältöjä tulkattavien puolesta. Eri-laisia sairauksia ja elintermistöä tulkatessaan tulkki voi pyytää terveydenhuollon

ammattilaista, esimerkiksi lääkäriä, havainnollistamaan näyttämällä seinällä olevasta kuvasta tai piirtämällä potilaalle, jotta tämä saisi konkreettisemmän käsityksen asiasta (Pouttu & Tehonen – Lightfoot, 2020, s. 64–67.)

Terveysalalla tämä tarkoittaa, että jos yhteistä kieltä ei ole maahanmuuttajan asiakkaan kanssa, viranomaisten tehtävä on arvioida tulkkauksen tarvetta, tilata tulkkia ja maksaa tulkin palkkio. Viranomaisella on myös vastuu siitä, että hänen tilaamansa tulkkaukset ovat laadukkaita ja ammatillisia. (Ollila, 2017, s. 87–90.)

Erilaisissa tilanteissa tulkkauksen käyttö aiheuttaa huomattavia kustannuksia tilaajille, mutta toisaalta onnistuneen tulkkaukspalvelun myötä voidaan saavuttaa myös merkittäviä säästöjä ja vaikuttavuutta, kun asiat voidaan hoitaa tehokkaasti kerralla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 11). Kotoutumislain (L 1386/2010) 48. pykälän mukaan ”Kunnalle korvataan pakolaisille ja turvapaikanhakijoille järjestetystä tulkkitsemisestä aiheutuneet kustannukset”. Vuonna 2019 valtio korvasi 135 kunnalle pakolaisista ja turvapaikanhakijoista aiheutuneita kääntämisen ja tulkkauksen kuluja yhteensä 19,5 miljoonaa euroa. Muut tulkkauksekustannukset kunta, kuntayhtymä tai sairaanhoitopiiri maksavat itse ja niiden tulkkauksekustannukset ovat tätä suuremmat (TEM, 2020, s.23).

Suomessa tulkkaukspalvelua tarjotaan kunnallisista tulkkikeskuksista, yhtiöiteytistä alueellisista asioimistulkkikeskuksista ja yksityisistä tulkkikeskuksista. Asioimistulkkaukset rahoitetaan yhteisvaroilla, minkä vuoksi palvelun järjestämistä ohjaa yhä suuremmissa määrässä kilpailutus (Koskinen, 2018, s. 11.) Nykyään monet tulkkaukspalveluiden kilpailutukset ratkaistaan yksin hinnan perusteella. ”Laatuvaatimukset ovat vähäiset ja lähes näennäiset. Kilpailutusten aikaansaama hintojen syöksykierre voi johtaa tulkkaukspalveluyritykset laskemaan tulkkauksen yksikköhintaa nipistämällä varsinaisen tekijän, eli tulkin, osuudesta. Käytännössä nämä tulkkaukspalveluyritykset pystyvät sanelemaan tulkkien sopimusehdot, mikä entisestään kurjistaa jo pitkän vaikeuksissa ollutta tulkkialaa. Tulkkauksen järjestäjien näkemyksen mukaan tulkkaukspalvelut pitää hankkia kaikkien osapuolien kannalta kestävästi. Varsinkin tulkkaukset ovat vaativaa asiantuntijapalvelua, jota ei tulisi hankkia tai arvioida vain hinnan perusteella. Ainos- taan hinnalla kilpailtaessa on vaarana, että tulkkaustoimeksiantojen laatu kärsii

ja kaikkien osapuolten oikeusturva vaarantuu. Toimeksiannoista tulisi ensisijaisesti käyttää koulutettujen ammattitulkkien palveluja, laatua painottamalla. Turvaamalla asiantuntijatyöstä saadun reilun korvauksen varmistetaan asiakkaan oikeusturva, viranomaistyön laatu sekä huolellisuusveloitteen täytyminen” (Kavén, 2021)

5 KÄSIKIRJAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Käsikirjan materiaalia on kerätty syksystä 2020 alkusyksyyn 2021. Opinnäytetyön raportin ja käsikirjan kirjoittaminen tapahtui samanaikaisesti, koska raportin kirjoittaminen on tavallaan itsereflektiota tekijälle. Ennen ”Terveysalan käsikirjan tulkille” julkaisun valmistumista tekijä on lähettänyt tuotoksen työelämäkumppanille Turun seudun tulkikeskukseen ja Diakonia-ammattikorkeakoulun ohjaajalle kommentoitavaksi sisällön ja ulkoasun osalta. Palautteen ja kehitysehdotusten perusteella käsikirja muokattiin vaatimusten mukaiseksi.

5.1 Käsikirjan sisällön valinta

Käsikirjan sisällön valinta pyrkii antamaan tulkille kokonaiskäsityksen Suomen terveysjärjestelmästä, palveluiden tuottajista ja niiden ohjauksesta. Tässä käsikirjassa käsitellään myös pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden terveydenhoitoa sekä paperittomien henkilöiden terveydenhoitoa.

Terveysala sisältää monien erikoisalojen tietoa ja terminologiaa on niin laajalti, että sen käsittely kokonaisuudessa yhdessä opinnäytetyössä on mahdotonta. Tästä syystä olen valinnut muutaman terveystalon osa-alueen, joissa käytetään aktiivisesti tulkkauspalveluita. Näiden erikoisalojen terminologian osaaminen on erityisen tärkeää tulkin työlle ja niiden alojen sairauksien ja hoitomenetelmien hahmottaminen helpottaa myös muiden terveystalon erikoisalojen tulkkauksista. Sanaluettelot on laadittu aakkosellisessa järjestyksessä, jotta tulkki voi helposti löytää etsimänsä sanan. Joihinkin sanoihin on liitetty selitykset, jotka helpottavat näiden erikoisalojen termien ymmärtämistä ja sanojen synonyymit, jotka voivat myös esiintyä hoitotilanteissa ja joiden mainitseminen laajentaa tulkin sanastoa. Sanaluetteloissa on myös muiden sairauksien nimiä ja yleisiä termejä, jotka eivät suoraan liity siihen erikoisalaan, mutta niitä kysytään esitietolomakkeissa, lääkärin vastaanotolla ja hoidon yhteydessä.

Omasta työhyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeää tulkille, kun terveystalon tulkkaus on kielellisesti vaativa ja psyykkisesti kuormittavaa. Tämän takia käsikirjassa on omaa lukunsa, jossa käsitellään sitä, miten asioimistulkki voi

valmistautua psyykkisesti raskaaseen tulkkaukseen ja konkreettista ehdotusta sille, miten tulkki voi huolehtia omasta työhyvinvoinnista.

Käsikirjaan on koottu hyödylliset terveysalaan liittyvät verkkosivustot ja tulkin muistilista terveysalan tulkkaustehtäviä varten.

5.2 Käsikirjan rakenne

Käsikirjan sisältö koostuu seuraavista pääosioista:

- ***Tulkki ammattina ja tulkin koulutus*** -osiossa on asioimistulkkauksen määritelmä ja tietoa tulkkausmenettelemistä, asioimistulkki koulutuksesta ja tulkin ammatillisesta osaamisesta.
- ***Keskeistä terveystulkkauksiin liittyvää lainsäädäntöä*** -osio antaa asioimistulkille perustietoa kielellisiin oikeuksiin liittyvästä lainsäädännöstä.
- ***Suomen terveysjärjestelmä*** -osiossa on tietoja julkisesta terveyshuollosta, yksityisestä terveyshuollosta, terveyspalveluiden järjestöistä, terveyshuollon ohjauksesta, terveyshuollon ammattihenkilöistä, terveysalan erikoisaloista, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden terveyshuollosta ja perittömien henkilöiden terveydenhoidosta.
- ***Terveydenhuollon osa-alueet ja keskeiset sanaluettelot*** - osioon on koottu muutaman terveysalan alueen tulkkauksista kerättyä sanaluetteloa ja yleistä tietoa.
- ***Hyödylliset terveysalaan liittyvät verkkosivustot*** -osioon on koottu hyödyllisiä verkkosivustoja ja niiden linkkejä.
- ***Vinkkejä toisen työkielen terveysalan luotettavan lähteiden hakuun*** - osiosta löytyy myös ehdotuksia siitä, miten voi toimia, jos tietoa ei löydy suoraan toisella työkielellä. Tulkki voi hyödyntää tiedonhaussa mahdollisesti osaamiaan välikieliä.
- ***Tulkin omasta hyvinvointista huolehtiminen*** -osion tavoitteena on tukea tulkin oman hyvinvoinnin huolehtimista.
- ***Tulkin muistilista*** -osiossa on tulkkaustyön aloittavalle asioimistulkille itsensä johtamisen ehdotuksia.

Käsikirjan liitteenä on Asioimistulkin ammattisäännöstö (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, 2021)

5.3 Käsikirjan käyttö tulkin toiminnassa

Käsikirja on yleiskielellä kirjoitettua ja se on yhteensä 67 sivua, jotka tulkin kannattaa lukea kokonaisuudessaan. Tulkki voi kopioida itselleen sanastoluettelot ja kirjoittaa sanojen viereen vastaavat termit toisella työkielellään, joten tarvittaessa tulkki voi täydentää ja muokata käsikirjaa itselleen sopivaksi. Käsikirjan tekijä ei ole vastuussa muutoksista ja lisäyksistä, jotka muut tekevät tämän opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen.

5.4 Käsikirjan sisällön luotettavuus

”Terveysalan käsikirja tulkille” aineistoissa käytetään tiedonlähteinä virallisia verkkosivuja kuten Sosiaali- ja terveysministeriön (stm.fi), Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (thl.fi), EU-terveydenhoidon(eu-terveydenhoito.fi), Duodecimin (duodecim.fi), Käypä hoitosuositusten (kaypahoito.fi), Terveyskirjasto (terveyskirjasto.fi), Terveysportin (terveysportti.fi), Valviran (valvira.fi) ja Finlexin (finlex.fi) sivustoja. Nämä sivustot ovat luotettavia ja terveydenhuollon alan ammattilaisten käytössä. Terveysalan tulkkauksen osaan kerättiin tietoa Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton sivustoilta, terveysalan tulkkaukseen liittyvien tutkimusten julkistetuista tuloksista, Sosiaali- ja terveydenhuollon sanastokeskuksesta (tsk.fi), International Association of Conference Interpreters -organisaation sivustolta (aiic.org), Terveyskirjastosta (terveyskirjasto.fi) ja sotesanastoista (sotesanasot.thl.fi) sekä terveysalan toimijoiden sivustoilta. Esimerkiksi suun terveyshuollon osa-alueeseen tietoa kerättiin hammaslääkäriin liiton (hammaslaakariliitto.fi) ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (thl.fi) ja eri yliopistollisten sairaaloiden ylläpitämillä Terveyskylän (terveyskyla.fi) sivuilta. Mielen terveystalouden osa-alueeseen kerättiin tietoa Sosiaali- ja terveysministeriön (stm.fi/mielen terveystalouden palvelut), Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (thl.fi//fi/web/mielen terveystalouden palvelut) ja Terveyskylän mielen terveystalouden palveluista (mielenterveystalo.fi). Käyttämällä virallisia ja ajantasaisia lähteitä varmistin, että tiedot ovat luotettavat ja ajantasaiset.

6 POHDINTA

Asioimistulkkiammattikunta on kirjava: asioimistulkkien riveissä on tohtorin ja maisterin tutkinnon omaavia henkilöitä, mutta harvinaisissa kielissä on myös tulkkeja, joilla ei ole tulkkaustehtäviin koulutusta. Ratkaisuna toimisi tulkkikoulutuksen tarjoaminen heille, joilla ei ole asioimistulkin koulutusta, mutta tähän ratkaisuun pääseminen on hyvin hidas prosessi, sillä koulutuksen suunnittelu vaatii paljon aikaa ja rahoitusta. Tulkkikeskukset perustelevat kouluttamattomien tulkkien lähettämistä kentälle sillä, ettei kyseisessä kielessä löydy koulutettua tulkkia, koska kaikissa kielissä ei ole vielä tarjolla tulkkikoulutusta.

Toivoisin, että opinnäytetyölläni pystyn tukemaan niitä tulkkeja, jotka eivät ole vielä hankkineet tulkin koulutusta, mutta myös kouluttautuneet tulkit voivat kehittää omaa ammattitaitoaan käsikirjan avulla. Tulkin koulutus on ammatissa tärkeä, koska vankan teorian ja käytäntöjen osaamisen kautta tulkeilla on mahdollisuus kehittyä nopeasti ja ammatillisesti. Vaikka Suomessa harvinaisen kielen tulkki haluaisi kouluttautua, ei hänellä kuitenkaan välttämättä ole siihen mahdollisuutta. Tämä oli ensisijainen motivaationi terveysalan käsikirjan tekemiselle asioimistulkeille. Toivottavasti tulkit voivat hyödyntää käsikirjaa terveysalan tulkkauksiin valmistautumiseen, ja uskon myös siihen, että käsikirja vaikuttaa myös kouluttamattomien tulkkien tulkkauslaatuun. Hyvä tulkkauslaatu vaikuttaa positiivisesti asiakkaiden luottamukseen tulkkeja kohtaan, kun terveysalan ammattilaiset voivat turvallisilla mielin keskittyä hoitamaan omia töitään, eikä energiaa mene potilaiden/asiakkaiden puheen arvailuun ja kielellinen yhdenvertaisuus toteutuu tulkkivälitteisessä työskentelyssä. Hyvällä tulkkauslaadulla säästää myös yhteiskunnan rahaa, kun asiaa voidaan hoitaa yhdellä kerralla eikä väärinkäsityksiä synny kielellisten rajoitusten takia. Laadukkaalla terveysalan tulkkauksella tulkin ammattikunnan asema vahvistuu yhteiskunnassa.

Opinnäytetyön prosessi, jonka tuloksena on ”Terveysalan käsikirja asioimistulkeille” oli opettavainen. Olisin toivonut sanaston osuuden olevan laajempi, mutta työn tekemiseen varattu aika oli rajallinen ja siksi valitsin niitä terveysalan osa-alueita, joissa käytetään paljon tulkkeja. Näin sanaston hyödynnettävyys on

parhaimmillaan. Toisaalta tulkki yleensä tietää itsekin, mitkä tiedot häneltä puuttuvat ja omalla aktiivisuudellaan tulkin tulisi täydentää sanastoa itselleen sopivaksi. Tulkin jaksamisesta, työuupumuksesta ja sijaistraumasoinnista puhutaan paljon nykyään. Käsikirjassa löytyy tulkin omasta hyvinvoinnista huolehtimisen osuus ja se mielestäni vastaa tähän tarpeeseen.

Tulkikoulutus on edellytys tulkkauksen korkealle laadulle ja yksittäiset oppaat tai käsikirjat eivät pysty korvaamaan sitä. Siksi ehdotan, että asioimistulkin terveysterveysalan tulkkausympäristössä järjestettäisiin kaikille halukkaille koulutusta ilman toisen työkielen sitomista asiaan, koska toisen työkielen opettajan löytäminen on haastavaa harvinaisissa kielissä ja se saattaa rajoittaa koulutuksen järjestämistä. Terveysterveysalan käsikirjaa asioimistulkille voidaan käyttää sekä tällaisessa koulutuksessa että myös vakiintuneissa tutkintoon johtavissa tulkikoulutuksissa. Asioimistulkikoulutuksella turvataan tulkille tasalaatuista ja hyvää osaamista työelämään.

Opinnäytetyön teossa opin näkemään tulkkausalan kokonaisuutena ja sen eri osien, kuten tulkkausalan koulutusten ja työelämän kysynnän ja tarjonnan merkitykset. Sen lisäksi perehdyin syvällisemmin tulkkaustyön vaatimuksiin, ongelma-kohtiin ja niiden ratkaisuihin, mikä edisti asiantuntijuuteni kehittämistä. Opinnäytetyön prosessissa opin syvällisemmin itseni johtamisesta, ajan hallinnasta sekä projektityöskentelystä, ja nämä taidot auttavat minua valmistautumaan tuleviin työelämän haasteisiin.

LÄHTEET

- AIIC – International Association of Conference Interpreters. (2019). *Guidelines*. Saatavilla 8.12.2021. <https://aiic.org/site/world/about/profession/guidelines>
- Bancroft, M. (2019). *Medical Terminology for Interpreters*. Culture and Language Press.
- Bancroft, M. Dallmann, H. Little, E & Schrage, S (2019). *Medical Terminology for interpreters*. 4 painos. Culture & Language Press. Saatavilla 3.10.2021. <https://www.cultureandlanguage.net/products/medical-terminology-for-interpreters-handbook-4th-edition>
- Cakmak, Y. (2018). *Saattohoidon sanasto suomi-turkki* [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu]. <https://www.theseus.fi/handle/10024/156766>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. (2021). *Tulkki (AMK), asioimistulkkaus, Opetussuunnitelmat*. Saatavilla 7.12.2021. <https://opinto-opas.diak.fi/fi/43204/fi/14565>
- Duodecim Käypä Hoito. (2021). *Suosituksset* (104). <https://www.kaypa-hoito.fi/suosituksset>
- Duodecim Terveyskirjasto. (2021). <https://www.terveyskirjasto.fi/>
- Duodecim Terveysportti (i.a). <https://www.terveysportti.fi/terveysportti/koti>
- E.T. de V. Souza, I & Fragkou, E. (2019). *Handbook of Research on Medical Interpreting*. IBI Global. Publisher of timely Knowledge. <https://www.igi-global.com/book/handbook-research-medical-interpreting/220086>
- E: T de V.Souza, & Fragkou, F. (2019). *Handbook of research on Medical Interpreting*. IGI Global Publisher of Timely Knowledge.
- EU-terveydenhoito. (i.a). *Tietoa terveysten palvelujen käyttämisestä Suomessa ja ulkomailla*. <https://www.eu-terveydenhoito.fi/>
- Finlex. (i.a). *Etusivu*. <https://www.finlex.fi/fi/>
- Katajisto, A. 2009. *Asioimistulkkaus terveydenhuollossa-lääkärin näkökulma*. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/80617/gradu04035.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kavén, J. (20.10.2021). *Tulkkijärjestöt: Vantaan, Helsingin ja Keravan kaupunkien sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin*

- tulkkauspalvelujen kilpailutus on keskeyttävä*. Kieliasiantuntijat. Saatavilla 16.12.2021. <https://kieliasiantuntijat.fi/tulkkauspalveluiden-kilpailutus-keskeytettava/>
- Kazhal, N. (2019). *Tunnesanasto: Sanastotyö suomi-kurdi (soraniin murre)*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu] <https://www.theseus.fi/handle/10024/264470>
- L 785/1992. *Laki potilaan asemasta ja oikeuksista*. 17.8.1992/785. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- Noori, T & Kanaan, H. (2019). *Epilepsian sanastotyö: Suomi-arabia sanastotyö epilepsiasta*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu] <https://www.theseus.fi/handle/10024/267774>
- Ollila, S 2017. (Toim.). *Tulkkaus terveydenhuollossa- ”Lähtökohtana asiakkaan ymmärrys”*. Vaasan yliopisto raportteja 2. https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-734-7.pdf
- Opetushallitus (2018). *Asioimistulkkauksen ammattitutkinto*. Opintopolku. Saatavilla 4.10.2021. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/4533398>
- Paananen, J. (2019). Väitöskirja. *Yhteisymmärryksen rakentaminen monikulttuurisilla lääkärin vastaanotoilla*. [Väitöskirja, Vaasan yliopisto]. <https://www.utupub.fi/handle/10024/146764>
- Phan, N (2018). *Diabetessanasto suomi-vietnam*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu] <https://www.theseus.fi/discover?query=Diabetessanasto+suomi%E2%80%93vietnam+&scope=>
- Pouttu, P & Tenhonen-Lightfoot, E. (2020). *Yhteistyö puhuttujen kielten asioimistulkkiensa kanssa sosiaali- ja terveysalan vuorovaikutustilanteissa*. Teoksessa Karjalainen, A & Wallenius-Penttilä (toim.), *Eri tavoin kommunikoivien kohtaaminen sosiaali- ja terveysalan työssä* (s. 70). (Diak Opetus 5). Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344887/DIAK_Opetus_5.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Raino, P & Vik, G. (2020). *Tulkkausalan tulevaisuuden näkymät*. Humanistinen ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/346460/Raino_ja_Vik_tulkkausalan_tulevaisuudennakymat_2020_humak_diak.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-734-7.pdf
- Sanastokeskus. (i.a). *Etusivu*. <https://www.tsk.fi/tsk/fi/etusivu-1.html>
- Shilan, N. (2018). *Raskauden, synnytyksen ja naisen sairauksien sanasto suomi-persia*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].
<https://www.theseus.fi/handle/10024/156769>
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira (i.a). <https://www.valvira.fi/>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (i.a). *Mielenterveyspalvelut*. Saatavilla 8.12.2021.
<https://stm.fi/mielenterveyspalvelut>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (i.a). *Etusivu*. <https://stm.fi/etusivu>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. *Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta. ETENE-Julkaisuja II (17.8 2004). Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa*. <https://etene.fi/documents/1429646/1559086/ETENE-julkaisuja+11+Monikulttuuri-suus+Suomen+terveydenhuollossa.pdf/24ffa4b2-1ac7-4926-984e-e99555630342>
- Sote-sanastot. Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan sanastot (i.a).
<https://sotesanastot.thl.fi/termed-publish-server>
- Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. (i.a). <https://www.duodecim.fi/>
- Suomen Hammaslääkäriliitto. (i.a). *Etusivu*. <https://www.hammaslaakariliitto.fi/>
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. (2021). *Asioimistulkin ammattisäännöstö 2021*. Saatavilla 7.12.2021.
<https://www.sktl.fi/@Bin/56ba3784ecefca1337eb43a59a1933a4/1638906187/application/pdf/2533049/Asioimistulkin%20ammattisa%CC%88a%CC%88nno%CC%88sto%CC%88%202021.pdf>
- Talvisaari, E. (2015). *Lisääntymisterveyden sanasto suomi-turkki*. [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu]. <https://www.theseus.fi/discover?scope=%2F&query=Lis%C3%A4%C3%A4ntymisterveyden+sanasto&submit=>
- TEPA-termipankki. (i.a). *asioimistulkkaus*. Saatavilla 7.12.2021. <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/asioimistulkkaus>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). *Etusivu*. <https://thl.fi/fi/>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). *Mielenterveys*. Saatavilla 8.12.2021.
<https://thl.fi/fi/web/mielenterveys>

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). *Mielenterveystulkkaus eroaa perinteisestä tulkkauksesta*. Saatavilla 30.9.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141673/URN_ISBN_978-952-343-651-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Terveyskylä. (i.a). *Etusivu*. <https://www.terveyskyla.fi/>
- Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. (2020). *Selvitys asioimistulkkauksen nykytilasta*. Saatavilla 7.12.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/319911/Selvitys_asiomistulkkauksen_nykytilasta.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Vehmanen, M (24.2.2017). *Kuka päättää tulkin tarpeesta*. Lääkärilehti. Saatavilla 8.11.2021. <https://www.laakarilehti.fi/ajassa/ajankohtaista/kuka-paattaa-tulkin-tarpeesta/>